

DOMOLJUB.

Slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsakega prvotnega in tretjega četrtka meseca. Ako je ta dan praznik, izide „DOMOLJUB“ dan poprej. Cena mu je 80 kr. za celo leto. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo: uredništvu „DOMOLJUBA“, Ljubljana, v semeniških ulicah št. 2. Naročnina in inserati pa opravništvu „DOMOLJUBA“ Vodnikove ulice št. 2. — Namani se vsprejemajo in plačujejo po dogovoru.

Štev. 22.

V Ljubljani, 18. novembra 1897.

Letnik X.

Kdo je klerikalec?

Večkrat slišite ali čitate o »klerikalcih«, o »klerikalizmu«, in kadar ta beseda pride iz ust nasprotnikov naših, takrat nam vselej velja kot psovka ali zaničevanje. Zato hočemo prijateljem »Domoljuba« razložiti, kdo je »klerikalec« v pravem in dobrem pomenu te besede, katere pomen so sovražniki katoliške cerkve in krščanske vere grdo pokazali.

Beseda klerikalen je iznajdba židovskih časnikarjev in sicer še iz časov »kulturnega boja« na Nemskem. S to besedo so mislili prav za prav katoliško vero, ker se pa te niso upali kar tako naravnost imenovati, naredili so si strašilo »klerikalizem«, da bi strašili z njim politične otročaje in tako pozornost odvrnili od svojega gospodarskega ropanja na borzi in parlamentu. — V novjšem času so se polotili tega sredstva nemški nacionanci in rudeči socialni demokrati in s tem zastarelim in zarjovelim orožjem udrihajo po vseh tistih, ki so udani krščanski veri.

Dobro je torej, ako si obe armadi in bojevalce bolj natanko ogledamo, in tako spoznamo njuno geslo, grb in orožje.

Kdo je klerikalec?

Klerikalec je tisti, ki z besedo in dejanjem deluje po načelu, da je blagodejen razvitek človeške družbe mogoč le na podlagi Izveličarjevega nauka: »kar nočeš, da drugi ne storé tebi, tega tudi ti drugim ne stori!«

Klerikalen je torej, kdor božje in človeško pravo brani zoper živinako stališče sile.

Klerikalen je, kdor ima v est ter se po njej ravná, ker vé, da ga dela odgovornega pred Bogom.

Klerikalen je, kdor se prizadeva uveljaviti natorno postavo, da imajo vsi ljudje gotove pravice, pa tudi tem primerne dolžnosti. Da torej na more biti ljudij

s pravicami brez dolžnosti kakor tudi ne takih z dolžnostmi brez pravic.

Klerikalen je, kdor priznava postavo božjo, da je vsak zdrav človek na zemlji dolžan delati in ne samo uživati.

Klerikalen je, kdor mašnike sv. vere spoštuje kot služabnike božje.

Klerikalen je, kdor postavno oblast čisla in jej skazuje dolžno pokorščino v prepričanji, da ni reda brez zakonite oblasti.

Velik klerikalec — liberallec bi rekel črnih — je vsak, ki se trudi dati Bogu, kar je božjega, cesarju, kar je cesarjevega, narodu, kar je narodovega, in kateri svoj dušni in telesni blagor išče v Kristusu in v njegovi cerkvi in ne v službi zlatega teleta.

Kdo je protiklerikalen?

Razne čete v protikrščanskem taboru imajo sicer različna imena in se zovejo: liberalci, nacionanci, radikalci, prostomisljaki, naprednjaki, socialni demokrati, anarhisti itd., ali ti imajo vse skupno, da sovražijo krščanstvo in njegove nauke, zapovedi in naprave, da ne verujejo v življenje po smrti in da zato živijo po vodilih, ki si jih postavijo sami po svojih spačenih željah. Po tem in — po »njihovih sadovih« jih je lahko spoznati, tudi takrat, kedar si nadenejo krinko »tudi — kristijanov«, »tudi — katoličanov«.

Vsi nimajo sicer hudobne volje, temveč veliko jih je protiklerikalnih valed svojih zmedenih možganov, ali ker so sužnji svojih strasti. Zato pa nekateri med njimi pridejo polagoma do spoznanja svojih zmot. In to je naša tolažba in zmagoslavje večne resnice in božjega usmiljenja!

Dragi bralec »Domoljub«! Sedaj veš, kdo je klerikalec, kdo protiklerikalec! In če ti torej kak protiklerikalec vrže v obraz očitanje, da si »klerikalen črnuh«, bodi ponosen na ta priimek! Ako si klerikalen v takem smislu, kakor je bilo prej opisano, potem si na je d i n o

pravem potu. V tem smislu je klerikalen »Domoljub«, v tem smislu je klerikalna vsa katoliško-narodna stranka na Kranjskem, v tem smislu mora biti klerikalen tudi ves slovenski narod!

Razgled po svetu.

Radovedni kakor smo, ozremo se seveda najprej na državni zbor. H.ša, v kateri se navadno kujejo postave, postala je kraj, koder se kujajo zagrizeni nemški poslanci. Pa ne kujajo se samo, ampak tudi nagajajo na vso moč. Dragim bralcem je še gotovo v spominu, kako so morali poslanci celo noč in še več presedeti v zbornici, ker je jeden izmed nagajivcev govoril 12 ur. Človek bi bil mislil, da so bili vendar jedenkrat siti vednega nagajanja, in da bodo vsaj po noči dali mir. A motiš se, če si tega mnenja. V noči od 4. do 5. novembra poslanci zopet niso zatisnili očesa. Od 7. ure zvečer pa do 10. ure dopoldne je trajala seja. Kaj pravim, seja? Kričanje, razbijanje, pretenje, psovanje, tuljenje, vse to se je vrstilo za in med govori. A dognali niso nič, in to je, kar nas jezi. Z našim denarjem plačuje država poslance, a le-ti ne morejo nič storiti za nas, ker drugi nočejo mirovati. Po tujih deželah pametni možje zmajajo z glavo, češ, ali je avstrijski državni zbor res zverinjak, kakor nekateri trdijo, ali ne. Vsaj pametni ljudje se vendar ne morejo tako grdo obnašati, vrh tega pa so še poslanci, zastopniki svojega naroda! A sram je teh nemških prenapetežev tako malo, ko psa strah. Še celo v Berlinu na Nemško so hoteli iti kazat svojo surovost, tam so hoteli zabavljati čez vse, kar jim ni prav. Pa nemška oblastva so jim naznanila, da ne smejo govoriti, sicer jih takoj vtaknejo v luknjo. — Ves ta vrišč in hrup povzročile so jezikovne naredbe, kakor nam je dobro znano. V zbornici je pa dokazal neki poslanec, da so tudi prejšnja leta, ko so liberalci vladali v Avstriji, večkrat izdali za to ali ono deželo podobne jezikovne naredbe. Nemški liberalci, tako je rekel poslanec, nimajo torej vzroka se jeziti radi zadnjih jezikovnih naredb, ker, kar se jim je pred nekaj leti prav in primerno zdelo, naj bi tudi danes radi privolili. Tako je nagajivcem izpodbit temelj nagajanja, in če se bodo še dalje upirali delovanju državnega zbora, vodi jih k temu sama zlobnost. — Kakor vemo, se je prejšnji predsednik odpovedal časti, da bi bil prvi v zbornici. Voliti je bilo treba novega. Iskali so ga dolgo in slednjič tudi našli. Dané 12. t. m. je bil izvoljen poljski plemič vitez Abrahamovič za predsednika državnega zbora. Mož je krepke in trdne volje ter se ne bo kar naglo udal in umaknil razbijajočim nagajivcem. — Govorilo in pisalo se je že mnogo, da bode Badeni odstopil. A ni nič resnice na tem. Badeni se prav dobro počuti in ne misli prav nič na to. Le če mu poslanci ne bodo dovolili začasne pogodbe z Ogrji, tedaj mu bo

pa že trda pela. Kajti Badeni poslancem raznih narodnosti noče spolniti njih pravičnih zahtev, in zato poslanci nočejo sprejeti začasne pogodbe z Ogrji. To velja tudi o Slovencih. Že so potožili Badeniju, kake krivice se jim gode zlasti na Primorskem in Koroškem. Koroški deželni predsednik nam meče polena pod noge kjer le more. Prav bi torej bilo, da bi šel ta mož v pokoj. Pa Badeni tudi tega ni hotel dati koroškim Slovincem, marveč je tako rekoč Slovence prepustil nadaljnim napadom od strani koroškega deželnega predsednika. — Jedno veselo novico smo pa vendar zvedeli iz cesarskega mesta. Poslancem slovanske krščanske narodne zveze, zlasti pa poslancu Šusteršiču se je posrečilo, dobiti od ministrov zagotovilo, da se izplača državna podpora za osuševanja ljubljanskega barja, namreč v snesku 750.000 gld. v treh letnih obrokih, pričenši prihodnje leto, ali najpozneje leta 1899. Odvisno je od deželnega zbora kranjskega, da se delo prične že prihodnje leto ob 50. letnici cesarjevega vladanja.

Vnanji ministerski grof Goluhovski je že opravil svojo nalogo v Italiji. Lepo so ga vsprejeli na laškem kraljevem dvoru, kar kaže, da je laškemu kralju mnogo na tem, da si ohrani Avstrijo za zaveznika. Kajti da so pri sestanku marsikatero rekli o trozvezi, je več kakor gotovo.

Novi srbski ministri obljubili so dokaj lepega, in srečna Srbija, če bodo mogli vse to izpolniti. Obljubuje namreč med drugim tudi tole: Noben državni uradnik ne bo odpuščen iz službe iz strankarskih osirov, če je zmožen za državno službo. Prej se je namreč večkrat zgodilo, da so katerega uradnika, ki ni pripadal tisti stranki kakor njih višji, kar zapodili iz službe. Prizadevati si hočejo tudi, da se bo godilo po pravici; napraviti red, to jim bo poglavitna skrb. Ker so denarne razmere ter ceste in železnice v jako slabem stanju, bodo skušali tudi to zboljšati. — No, dobro volje imajo že ti možje, ali če bodo vse to res spolnili, ne vemo. Bržkone bodo tudi oni vrgli v kot pero, s katerim pišejo razne ukaze, katerih pa nikdo ne spolnjuje.

Turki in Bolgari gledajo se vedno bolj pisano. Knez Ferdinand stori vse, da bi se prikupil turškemu sultanu, tudi če bolgaraki narod tega ne mara. Kako radi bi se Bolgari udeležili zadnje grško-turske vojske! Seveda bi se bilo Turku nekoliko slabše godilo, kar bi bilo čisto prav. Bolgari hočejo biti svobodni, a ne vedno pod oblastvom turškega sultana. Toda ošabni turški gospodar se ne zmeni niti za Bolgare niti za njih kneza,

ampak jih prav očitno prezira. Kako bi zato mogli Bolgari biti udani temu knezu, ki jih le zavira v njih svobodi. Upamo, da se bodo spametovali Bolgari, ter si poiskali pri Srbih in Hrvatih pomoči zoper domače in tuje nasilstvo. — Tudi z Rusi ni bolgarski knez nič prijatelj. Ko je bil namreč lani pri ruskem carju, mu je ta naročil, da mora vsprejeti v bolgarsko vojsko vse izgnane častnike in jih uvrstiti v tisti plačilni razred in jim dati tisto vojaško čast, katero imajo v drugih državah ali katero bi imeli, ko bi bili ostali v Bolgariji. Knez tega ni hotel storiti. Rusi pa tudi nočejo odjenjati. Kakor vidimo, se knežji prestol Ferdinanda silno maje: pri domačem narodu nobene udanosti in zaupanja, s Turki in Rusi pa ne več prijateljstva. To je kazen za njegov odpad od katoliške cerkve.

V poslanski zbornici *grški* bode se ponavljalo v manjši meri to, kar se godi v naši zbornici. Jedna stranka hoče druge z razgrajanjem in vpitjem strahovati. Neki mož, Delianis po imenu, bil je minister, pa je moral odložiti to čast. Še vedno se mu sline cedé po tem in sedaj hoče s svojimi tovariši tako dolgo nagajati v zbornici, da ne bodo mogli poslanci nič narediti in sedanjí ministri bodo morali odstopiti ter se umakniti Delianisu. — Nekateri grški listi hudo pišejo proti kralju in njegovi družini ter spodkopavajo njegov ugled in veljavo.

To je silno nevarno za kralja, zlasti ker po zadnji vojski ni kdo vé kaj priljubljen.

Španci so poslali na Kubo novega poveljnika, imé mu je Alanko. Ta mož skuša z lepo doseči mir na otoku. Vsem je obljubil pravično in milo postopanje ter varstvo zakonov. Po naročilu španske vlade naj tudi uredi upravo na tem otoku tako, da jo bodo vodili domačini sami ter si sami dajali postave, a vrhovni njih gospodar naj ostane španski kralj. Znabiti se vendar le temu možu posreči, kar se drugim ni.

Angleži zdé se sami sebi še premalo mogočni. Preosnovati hočejo v ta namen svoje vojaštvo ter je pomnožiti in se polastiti nekaterih jako ugodnih in važnih krajev v sredozemskem morju, kaj pa da, če jim druge države to puste.

V *Bravilju* je neki vojak hotel ustreliti predsednika ljudovlade, a ni se mu posrečilo. Pač pa je zadel njegovega spremljevalca. Navzoči vojni minister je hotel zločincu iztrgati orožje, a ta ga je zabodel, tako, da je v malo urah umrl. Njegovega pegreba se je vdeležilo 20 000 ljudij. Predsednik ni priljubljen nekaterim rogoviležem in radi bi se ga iznebili. Vojni minister pa je hotel napraviti med vojaki red, zato ga je zadelo bodalo morilčevo.

Dopisi.

iz Mengša. Ker ste rekli, g. urednik, da bi vam kaj poročil iz našega trga, izpolnim z veseljem vašo željo, tolko raje, ker dohaja k nam Domoljub mnogoštevilno in ga vsi prav radi prebiramo. Letos smo osnovali katol. slov. izobraževalno društvo, katero od začetka do danes vedno lepo napreduje. Svoje prostore ima društvo v kapelaniji. Če Bog da in naša vstrajnost ne omaga, dobimo sčasoma večje in prikladnejše prostore. Društvo ima vse slovenske časopise, razven liberalnih in onih, ki vedno radi kaj »poštimumejejo«. Samih »Domoljubovih« naročnikov dobi naša zupnija okrog 150, mej drugimi tudi 7 »Slovencev«, katerih kroži po vsaki vasi jeden ali dva. Društvo ima tudi svojo knjižnico. Preč g. nadzupnik so za letošnje piruhe omislili za društvenike izvrstno žitno čistilnico, za kar so jim vsi ljudje iz srca hvaležni. Društveni možje so se skoražili tudi za Raffeisnovo hranilnico in posojilnico, katera ima v pol letu 30 000 glđ. prometa. Vloge obrestuje po 4 in pol odst., posojila po 5 in pol glđ. To je za naš kraj, ki je blizu drugih posojilnic, prav lep napredek, toliko bolj, ker ima posojilnica precej domačih nasprotnikov, ki so prerokovali, da bođe kmalu zmrznila, češ, da je ne vodijo pravi možje, katerim ljudstvo ne bo zaupalo. Pa kakor vselej in povsodi, tako tudi pri nas ljudstvo vedno bolj spoznava, kateri so njegovi pravi prijatelji, in kateri prijatelji le zaradi lastnega zepa. — Ravno zaradi tega gledamo popolno mirno in

z največjo zadovoljnostjo v boljšo bodočnost, ko se bo ljudstvo osvobodilo svojih ljubeznivo naklonjenih pijavk v denarnem oziru, toliko bolj, ker nas tudi sosedje v tem posnemajo. Na Rovi so namreč osnovali ravno tako hranilnico in posojilnico, drugi sosedje nam bodo še sledili. Da nas nekateri zaradi tega po strani gledajo, nasprotujejo, kjer le morejo, je samo ob sebi umevno. — Od tega delovanja nas ne odvrnejo, tudi če vsi zobje »Dezmanovih grabelj« popokajo, posebno tisti mož ne, ki je rekel, »da je sramota za Mengša, da ima svojo posojilnico, kakor da bi bili tu sami berati.« — Zaradi tega pravim, kolikor več nas bo in kolikor vstrajnejši bomo, toliko bolje bo za nas. Zakaj bi z domačim denarjem druge podpirali, sami pa škodo trpeli.

Z Dobrove, dne 7. nov. [Tri zlate poroke.] Današnje popoldne bilo je za dobrovsko faro posebno imenitno. Ob 3. uri zbrali so se pred »Mežnarjevo« hišo trije pari častitljivih starčkov in starčič s svojimi sinovi, hčerami, unuki in unukinjami in bližnjimi sosedí, odkoder so se v lepem vspredeju podali ob slovesnem zvonjenju v domačo farno cerkev, kjer so obhajali zlato poroko. Ti srečni in častitljivi pari so sledeči: Anton Osredkar (starosta) in njegova žena Jerica, rojena Zdešar, iz Podsmreke h. št. 29; Simen Peklaj in njegova žena Marijana, roj. Češnovar, iz Hruševga, h. št. 19; Kovač Ivan ter njegova žena Ursula, roj. Češnovar, iz Gabrija hišna

st. 24. Cerkev je bila do zadnjega kotička napolnjena domačih faranov še od popoludanske slusbe božje. Svete cerkvene obrede pri tem izvrševali so domači g. župnik Anton Lovšin. Za sklep ginljivemu prizoru bila je zahvalna pesem. Male, lepo oblečene in ovenčane unučice nosile so častljivim starčkom in starčicam nove palice, ki so bile z umetnimi cvetkami okrašene, — v podporo ob hoji za starost. Te palice kupili so svojim častljivim starišem njihovi dobri sinovi in hčere, kateri s par izjemami, še vsi živé in so pošteno preskrbljeni ter so v veselje in radost svojim voditeljem na stare dni. — Ob slovesni vršitvi te trojne zlate poroke zaročile so oči ljudem po cerkvi veselja in ginjenosti. — Vseh šest prizadetih oseb nosi in šteje danes skupaj 455 let, 2 meseca in 26 dni na svojih hrbtih. Gotovo lepa starost! Omeniti vredno je tudi to, da je bil za voznika Antonu Osredkarju in njegovi ženi Martin Oven

iz Podsmreke h. št. 16, po domače stari Urbain, kateri je danes star že celih 92 let in 3 mesece. Vsi starčki in starčice z imenovanim voznikom vred so še prav krepki in čili po duhu in telesu ter izvzemši jednega samega ravnih teles kot sveča. Po dovršenem cerkvenem opravilu obhajala se je za vse tri pare skupaj spodobna svatovščina v gostilni »pri Mežnarju«. Pevci zapeli so pa več mičnih domačih pesmic. — Dolgo in zadovoljno življenje je velika milost božja. Dobrovčane ima Bog rad. Dičijo pa tukajšnje prebivalstvo sploh tudi one čednosti, ki so pogoj dolgemu in srečnemu življenju. Nad vse sveta mu je četrta božja zapoved; ljubi zmernost, snago ter pridno delavnost in pravo pošteno krščansko življenje prav po reku, ki veli: »Moli, delaj in bodi varčen!« Bog ohrani tudi zanaprej to ljudstvo tako nepokvarjeno.

Listek.

Očetova poslednja volja.

Spisal Pivčan.

(Dalje.)

Nekaj tednov pozneje je moral France k sodaiji ker brat je res vzdignil zoper njega tožbo.

Mihel ni prišel k obravnavi. Ker je brez stanu in posla pohajkoval okoli, potisnili so ga redarji v prisilno delavnico. Zastopal ga je tedaj »uradno« mlad odvetnik, kateri je porabil rad sleharno prilžnost, da bi pokazal svoje zmožnosti in si pridobil slavno ime. Lahko si mislimo, kako težaven posel je bil za Franceta zagovarjati svojo stvar nasproti temu veljaku. Le prisega ga je mogla rešiti iz njegovih rok. Radi tega si je odvetnik vse prizadeval preprediti mu prisego.

Anton je še doma z Lucijo govoril o tem, a kaj mu je rekla: »Če se nam tudi godi krivica, France, nika si nalogati bremena na svojo vest!«

In tu je stal France pred sodnikom, naj bi prisegel, da je brat še za življenja rajnega očeta dobil veliko več, nego bi znašala njegova dedščina. Vse to bi lahko potrdil z mirno vestjo. Toda zadnja volja očetova! Kar je dal ta, ki je še živel, svojemu ljubljencu, tega vendar ne bo nihče prišteval dedščini! Po očetovi želji bi torej Mihel moral dobiti tudi svoj del. In če ga pravica prisili k temu, naj se li potem zakoplje v dolgove, ko ne more iztakniti v vsej očetovi zapuščini niti krajcarja — — —?

»Če morete priseči, da ne dolgujete bratu ničesar, tedaj ste prosti vsega«, oglesi se sodnik.

»Ničesar več!« jeclja France plašno. Toda ta nesrečni »sicer« ...! France ni imel toliko moči, da ne bi izdal na obrasu tega, kar ga je tako vznemirjalo.

To zadrego je porabil odvetnik, bratov zastopnik.

»Kaj se nista čisto nič z očetom o tem pomenila?« vpraša Franceta in mu ostro zre v oči. »Kaj res ni rajnik ničesar določil o tej stvari?«

Vroč pot se pokaže pri tem vprašanju na France-tovem čelu.

»Niste li nikake obljube storili ob smrti vašega rajnega očeta?« poseže vmes sodnik.

»Obljube nobene«, odgovori France urno.

»Se li niste zavezali, da boste izplačali bratu gotovo vsoto, četudi nima pravice, še kaj tirjati?«

»Nikakor ne, oče so preneglo umrli.«

»Če morete na to priseči, tedaj vas ne veže nobena dolžnost«, odloči sodnik.

„Lahko.“

Ko je izustil težko sopeč to besedo, stopil je pred sveto razpelo, kjer sta goreli na vsaki strani po jedna sveča, in prisegel.

Sodnija ga je oprostila vsakega izplačevanja in vseh stroškov.

Tresočih nog je zapustil France dvorano, opotekal se po stopnicah navzdol in prišel kot dobitnik pravde domov.

„No“ vpraša ga Lucija, „kako je?“

„Dobro. Vse sem lahko potrdil s prisego in tako dobil tožbo.“

„A čemu si tako prepaden in vznemirjen?“

„Ker — ker imam hude bolečine v glavi. Ne povprašuj me dalje, prosim te. Pusti me, naj se malo odahnem in odpočijem.“

S temi besedami je odpravil France skrbno zensko, omahnil na stol in tresel se, kakor bi bil mrzliččen. Če bi ga kdo opazoval, videl bi, kako se mu gibljejo ustnice, in res je sedaj pa sedaj čuti po sobi tiho, a vendar razločno »sicer ... sicer ...«

III.

Je li mogoče, da se spolnuje nad sinom groznja, ki je ni dokončal umirajoči oče, ker ga je prehitela smrt? Nikakor, marveč po vsej pravici smemo imeno-

vati tako trditev praznoverstvo. Moč in oblast umrlega ne sega tostran groba in pravica božja ni izvrševalka nepremišljenih kletev. In vendar koliko ljudij je uprav nasprotnega mnenja! Besede rajnika se morajo spolniti! Kakor ima blagoslov umrlega dobre posledice, tako zahteva prekletstvo nesrečo za nesrečo.

Tudi pri Markonovih se je sedaj obrnilo na slabše. Je li bila vzrok temu zadnja beseda očetova ali kaj drugega, je težko izreči. Gotovo je, da je bila vmes roka božja. France je imel pri gospodarstvu vedno le zgubo. Dva najljubša otroka sta mu umrla za škrtatico. Toča mu je uničila vso setev. Najboljši konj mu je padel v apnenico, ko je zgal apno, in mej njegovimi govedi je najbolj divjala živinska kuga.

Od dne do dne je bil France čmernejši in Lucija je vedno bolj ihtela. Bila je prava beda v hiši.

Jedenkrat se vendar Lucija ojunači, stopi k možu, ki je sedel v kotu izbe in mrklo zrl predse, in ga nagovori:

„Nekaj moraš vendarle imeti na vesti, France.“

Ta se zravna po koncu, pogleda svojo zakonsko polovico, kakor bi ji hotel kaj zapretiti in vsklikne:

„Če je bil sodnik zadovoljen, kaj naj bi tedaj vznemirjalo mojo vest.“

A ženske so ženske. Radovedne so bile, so in bodo. Tudi Lucija je sklenila oni dan, naj velja, kar boče. Ko je rajni Markon umiral, je ni bilo zraven, torej ni vedela, kaj je izustil ob poslednjem vzdihu. France jej ni omenil ničesar drugega, nego, da ni še dobil iz zapuščine očetove denarje.

Lucija je vedela, kako je bil rajnik naklonjen Mihelu, in tako je vedno nekaj slutila. Iz slutnje je prišla končno do resnice.

„Gotovo si se kaj pregrešil nad rajnim očetom“, povzame zopet skrbna ženska. „Če misliš, da to ni pregrešno pred sodnijo, velika pregreha je v očeh ljubega Boga. Uprav radi tega nas tako hudo kaznuje. Če mi ne poveš vsega, moram zgolj žalosti umreti.“

„Tedaj še to“, vikne obupno France, a kmalu se pomiri, pogleda ženo in ji razodene vse . . .

„Veliko si zagrešil, France, veliko!“ opomni Lucija, ko preneha France. „Tvoj rajni oče, Bog se usmili njegove duše, je bil oster z nami, toda bila je njegova poslednja volja, in poslednja volja očetova mora biti sinu sveta — sicer . . .!“

„Sicer je proklet!“ vsklikne France, plane kvišku in skoči kakor besen proti vratom.

Z veliko silo ga Lucija ustavi in skuša pomiriti.

„Za božjo voljo, France, kaj misliš! Saj se vse lahko poravnamo in poravnali bomo, če pridemo tudi na berasko palico. Le miren bodi, France, in ne hodi iz hiše.“

Mladi Markon se ni nikoli upiral ženi, zato se je tudi sedaj takoj podal in se vsedel nazaj na stol.

Dolgo in živahno sta se pogovarjala naša zakonska. Na vse strani sta ugibala in premišljevala, kaj bi ukrenila, da bi se iznebila tolke neprilike.

Konečno vstane France ves prenovljen in poln upanja veselo izpregovori:

„Lucija, tako naredim in nič drugače.“

Žena ga vsa začudena gleda.

„Jutri pojdem v trg, da si izposodim denar in — konec bo vse te zmešnjave. Naj zastavim vso živino v hlevu, naj zadolžim hišo in posestvo, vse rad storim, da se le iznebim tega osodepolnega ‚sicer‘, ki mi ne da pokoja ne po dnevu, ne po noči.“

IV.

Drugo jutro na vse zgodaj se je napotil France v trg. Za trdno je obljubil ženi, da se vrne, če bo le mogoče, še pred nočjo.

Že se je vlegel mrak na zemljo, že je zazvonilo ‚zdravo Marijo‘, a pri Markonovih se ni domov gospodarja. Izza Nanosa se dvignejo črni oblaki, sedaj pa sedaj zablisne in od daleč se začuje grom.

Lucija je odpravila male spat, zaklenila hišne duri in odšla v zgornjo sobo, da bi vkljub temni noči bolje videla, če se že vrača ljubljeni soprog. A zastonj je zrla v gosto temo, zastonj vlekla na uho vsak šum mrzle sape, ki se je igrala s kostanjevimi listi pred hišo. Nehote se je je polastila neka slutnja, in ta jo je storila še bolj nestrpljivo. Bila je v celi hiši in dvoru takorekoč čisto sama. Stara služabnica, ki je pa bila že na pol gluha, je spala pri tleh v majhni sobici. Hlapci so se prvi zgubili v skednju po stelji in mrvi.

Tako sedi uboga žena pri oknu in različne misli ji polnijo dušo . . .

Koliko mora žrtvovati France, da bi si pomiril vest! Kako težko dobi dandanes revež denar na posodo! Kaj, če pride njen mož v roke kakemu skopuhu — krvoloku, ki jih lahko pripravi ob vse, kar imajo? A zakaj vse to? Za koga se trudi njen soprog? Za malopridnega potepuha, katerega ne morejo zadovoljiti največje žrtve, kajti komur ni mar za svojo čast in dobro ime, temu tudi z denarjem ni pomoči . . .

Vendar bi mu Lucija rada pomagala, kajti Mihel je bil svoje dni njen ljubljenec — njen zaročenec. A bil je takrat drugačen človek. Rad je sicer popival in igral, toda če ga je ona prosila, prosila včasih tudi solznih očij, tedaj je vselej vsaj za nekaj časa opustil svoje slabe navade. Ko bi imel Mihel svoj dom, svoje posestvo in bi se poročil z Lucijo, ne bi zašel tako daleč, marveč postal bi vrl in pošten kmet. Toda zemljišče starega Markona je bilo nerazdeljivo, torej je trebalo Mihelu na drugačen način oskrbeti dom . . .

Da bi prikupil kje kako posestvo, to starega Markona ni veselilo, kajti večja vsota denarja mu ni šla iz rok. Mihel je bil pa preošaben in ni hotel imeti manj nego brat. Razven tega je bil oče še te misli, da ima sin velik talent za trgovino, ker je bil v domači šoli najboljši računar . . . (Dalje.)

Iz Brazilije.

(Dalje.)

Meseca avgusta.

Tretje pismo.

Dragi Domoljub!

Predno sem šel v Brazilijo, slišal sem pogosto, da tam človeka živega jedó črvi. Mislim sem si, ta je pa že bosa. A ko pridem v Brazilijo, vidim, da je to gola resnica. Kakšni so ti črvi? Dvojni so, majhni in veliki. Mali črvi so podobni navadni bolhi, Brazilci jih imenujejo »bisi«. Ti »bisi«, katerih je po celi Braziliji dovolj, so jako prični. V dveh dneh naredo si na nogi pod stopalom ali pa za nohti svojo hišico, kakor majhen polž ter potem ležejo jajca. Videl sem ženo, ki si je z iglo izdrla 32 črvov iz noge. Ta golazen prime se po noči ali po dnevu, pri počitku ali pri delu. Kar zarije se ti pod noht, pa si dober, da nekaj časa ne boš prav lahko hodil, če si zalege ne izdereš. — Večji »črvi« pa so muhe, ki frčé v zraku in so podobne veliki mravlji s perutmi. Brazilci pravijo ti živali »béršije«. Golazen te vrste ne zaleze se človeku pod nohte, ampak ga piči v život in mu pusti zalego, katera se razvije v črva, tri centimetre dolgega. Ako si človek nemore pomagati, grize ta žival tako dolgo in tako hudo, da leži dva do tri mesece. Piči tudi skozi obleko. Videl sem moža, ki je imel ves život v črvih. Mnogo, da, največ tré volí in krave zaradi teh črvov. Videl sem živali, katerim so črvi iz života gledali, tolko jih je bilo. — Uboga žival!

Če se spomnite tega, kar sem Vam pisal o mrzlici, in če se privzamete to, kar sem povedal o tej nadlogi, o črvih namreč, porečete: Brazilija je nezdrava dežela. Prav imate.

Mraz prešine človeka, potujočega po Braziliji, ko vidi ob kaki slabi blatnasti cesti priprosto in okorno stesnan križ. Za krišem leži grobja. Ako vprašas, kaj to pomeni, odgovoré ti, da pod to gomilo in pri tem križu spi večno spanje kak Evropejec, pogosto Avstrijan, ki je umrl za mrzlico, in so ga tukaj zagrebli. Tudi v gozdih dobé se taki grobovi.

Gospodar noče dati živine in voza, da bi mrtveca prepeljali na kako pokopališče, zato ga njegovi tovariši kar tam zagrebejo, kjer je umrl. Veliko Evropejcev

umrje za mrzlico, veliko pa tudi za drugimi boleznimi, katerim ne vém imena. Zlasti tedaj, kadar se človeku kri spreminja, ko postaja vodena, je nevaren čas za bolezní. To se zgodi tedaj, ko je človek 4—5 mesecov v Braziliji. Na nogah naredi se velika rana, pravijo ji »ferida«. Ta rana je široka do 5 centimetrov, iz nje teče bleda kri. Nekateri nosijo jo pet let, drugim se zaceli v štirih mesecih, in sicer se tako zgodaj zaceli tistim, ki ne jedó braziljskih jedij in ne pijó tamošnjih pijač. — Največ pride pod zemljo nedolžnih otrok do najstarejšega leta. V mestu povedal mi je cerkvenik, da so zagrebli v dveh mesecih 250 od 1—12 let avstrijskih in laških otrok. Hudo mro tudi žene, in priseljenec, ki je prišel le-sem z ženo, postane pogosto kaj kmalu vdovec.

Poglejmo še, kaj čaka ljudi v Braziliji, kamor posebno Kranjci tako tiščite. Gospodar proda doma vse, kar ima, in z velikim veseljem in upanjem se poda na pot, misleč, da se bo njemu in družini dobro godilo v daljni Braziliji. Potujejo ne na svoje stroške, ampak na stroške braziljskih bogatašev, katerim razni agentje preskrbé ljudij za delo. Ko stopi potnik v kakem morskem mestu iz parobroda, misli, da je prost. Pa grdo se go-ljufa. Nabašajo ga z družino vred ter z drugimi družinami na vlak, ki jih odpelje v kako drugo mesto, recimo St. Paulo. Tam jih zapró v veliko hišo. Vojaki strážijo in nikdo ne more uiti ven niti noter, če nima pravice. Ze pri vratih ni videti, da bi bilo kaj prida v Braziliji. Te hiše so velikanske; prostora imajo za 8000 ljudij, 200 okenj, 56 vrat, 4 vodnjake, perilnico, bolnišnico, shrambe in za nepokorne tudi ječe. Okoli in okoli je štiri metre visok zid in v tem zidu trojna železna vrata. Dvorišče je velikansko. V Št. Paulu je taka hiša, drugod ne vem kakšne so, podobne na vsak način. Ko te pritirajo v to hišo, nisi več prost, ampak suženj! In potem hodijo v to hišo trgovci, ki nagovarjajo ljudij naj gredo k temu ali onemu posestniku; ta dá toliko plačila, oni več, pri tem je več drugih Avstrijcev, oni zopet obljubuje kako kozo vrh plačila. Tako govorijo in nagovarjajo, dokler se tujec ne udá ter tako pride iz dežja pod kap, iz jedne sužnosti v drugo. Kako se jim godi pri »hacijenderih«, kakor se ti posestniki imenujejo, povedal vam bom prihodnjič. Do tedaj zdravi!

(Dalje sledí.)

Razgled po Slovenskem.

Dr. Tavčar in duhovni. Na ljudskem shodu v Vipavi je dr. Tavčar govoril proti vmešavanju duhovnikov v politiko. Duhoven — tako nekako je trdil za duhovsko čast skrbeči (!) dr. Tavčar, ima v cerkvi toliko opravila, da se ne more vmešavati v druge stvari brez zanemarjanja svojih dolžnostij. Le škoda, da se shoda ni mogel vdeležiti velerodni ljubljanski župan g. I. Hribar, ki bi ga gotovo zavrnil, češ, da imajo duhovniki po 23

ur časa na dan, kakor je trdil pred leti. Kako si pač ugovarjata oba Ivana.

Novo mašo je obhajal v Rimu na vseh svetnikov dan naš rojak g. dr. Mihael Opeka. Dobro znanemu slov. pesniku — novomašniku, vrhniškemu rojaku, kliče tudi »Domoljub« iz dna srca: Na mnoga leta.

Menadoma umrl je 30. oktobra 68letni starček Iv. Rahne v Rečicah, radovljiškega okraja, ko je povzil

nékolike sočivja, pripravljenege od stnahe.

Mrtvega so našli včeraj teden blizu Olševka v potoku posestnika Jos. Sliberna od ondot. Nesrečnik je šel prejšnji večer precej vinjen proti domu ter je padel v vodo.

Živiljenje je rešil z lastno nevarnostjo 16. oktobra 18letni Fr. Hudobivnik s Suhe petletni deklici Mariji Kokalj, hčeri posestnika Kokalja s Suhe pri Predosljih, ko je ta padla v zelo narasli potok Belco ter jo je voda ze odnesla nad 100 korakov daleč.

Imenovanje. Knezoškofijskim konzistorijalnim svetnikom je imenovan preč. g. kanonik E-ker, duhovnima svetnikoma pa čast. gosp. prof. Ant. Kržič in č. gosp. Janez Ažman, župnik v Gorjah.

Župnijo Zgornji Tuhinj je dobil č. g. Janez Zabukovec, kapelan v Podbrezjah, župnijo Soro pa g. Fr. Hiersche, beneficijat v Vrhpolji pri Moravčah.

Prestavljen je začasno kapelan gospod Karol Dornig z Dobrave v Horjul, kjer je nevarno zbolel ondotni

župnik g. Peter Bohinjec. Župniku se je, hvala Bogu, ze obrnilo na bolje.

Častnim občanom je bil dne 7. t. m. izvoljen v Cerkljah na Gorenjskem ondotni zupan g. Andrej Vavken. Zaslužni mož je kot učitelj, oziroma kot šolski voditelj posloval v občno zadovoljnost nad 35 let, kot zupan pa ze 30. leto. Na mnoga leta!

Umri je dne 9. t. m. v Logatcu ondotni mnogozaslužni župnik Lovro Bargant in je bil dne 12. t. m. ob obilni udeležbi duhovščine in nepregledne množice ljudstva pokopan. Naj v miru počiva blaga duša!

Umri je dne 14. t. m. v Postojni ondotni dekan in častni kanonik Ivan Hofstetter. Skoro 30 let je pokojnik pastiroval v Postojni kot župnik in dekan. Bil je vseskozi vzoren duhovnik, blag značaj in velik prijatelj šolske mladine. Radi zaslug na šolskem polju je dobil ze l. 1883. viteški križ Fran Josipovega reda, 1886. pa je bil imenovan častnim kanonikom kapitola ljubljanskega. Naj blagi zslužni mož počiva v miru!

Raznoterosti.

Prošnja! Današnji šte. „Domoljuba“ smo pridejali poštno nakaznico, s katero naj bi tisti naši č. bralci ponovili naročbo na list, katerim poide z novim letom. Zelo nam ustreže, kdor to kmalo stori; kajti ob novem letu se nam toliko namnoži delo, da je komaj mogoče razpošiljanje „Domoljuba“ lepo vrediti. Prosimo tudi, da bi se pri pošiljanji naročnine zapisalo na nakaznico, je li kdo star naročnik ali nov. Kdor pa želi, da mu premenimo pošto, naj bi nam vselej naznanil tudi pošto, na katero mu je doseďaj dohajal „Domoljub“. Naslov svoje, prosimo, da bi sleherni napisal prav natančno, ker nam sicer pošlje pošta list nazaj.

(† Častni kanonik Ivan Hofstetter.) — Iz Postojine se nam brzojavlja, da se je vršil pogreb umrlega dekana Hofstetterja zelo veličastno. Duhovno opravilo je vodil prelat dr. J. Kulavie, govoril pa je pokojniku v slovo njegov bivši kapelan g. Iv. Lavrenčič, dekan šmartinski.

(Dopolnilna deželnozberska volitev.) Brzojavno se nam poroča iz Vipave: Pri deželnozberski volitvi, ki se je vršila danes v Vipavi, zmagal je kandidat „Narodove“ stranke g. Ivan Božič; naši somišljeniki so oddali svoje glasove g. Iv. Lavrenčiču. — Trgovska in obrtniška zbornica je pa izvolila deželnim poslancem podpredsednika Antona Kleina.

(Ljudska posojilnica v Ljubljani) Gradisce st. 1, je sklenila, da sama plača rentni davek iz svojega ter da dobivajo udje se tudi zanaprej čistih 4 in pol odst. od hranilnih vlog, kar je mnogo bolje, nego pri drugih denarnih zavodih. Vloge se vsaki dan vlagajo in vzdigajo, tudi po pošti in sicer brezplačno.

(Petnajststoletnica blažene smrti sv. Martina), škofa Turonskega se na Francoskem letos obhaja zelo slovesno. Razna katoliška društva so priredila v pretklem in tekočem mesecu romanje na grob tega velikega zavetnika francoske dežele. Tako je bil od 1. do 3. okt. v Turonih veličasten shod katoliške mladine francoske, kjer so si navdušeni mladi junaki dali besedo, širiti katoliška načela na politiskem in socijalnem polju, po zaključku shoda pa so obiskali grob sv. Martina. Slavnostni govornik je spomnil, kako so bili j v četrtem stoletju, ko je živel sv. Martin, prav tako žalostni časi za sveto vero, kakor danes, toda sv. Martin je s svojo gorečnostjo položil temelj poznejši živo-kračanski Francoski. Najboljši up za prerojenje Francije so sedaj mladi, vneti katoličani, ki naj se bojujejo pod zastavo sv. Martina, in zmaga bo naša! Tako je klical govornik. — Pozneje se je priredilo še več romanj iz Pariza iz drugih mest Francoske. Znano je, da je romanje na grob sv. Martina od nekdaj bilo tako imenitno, kakor romanje v Rim ali Jeruzalem. God sv. Martina se na zapadu obhaja zelo slovesno, zlasti pa na Francoskem. Kralji francoski so ga častili kot zavetnika svojega in vse dežele.

(Vseslovanska ideja naslikana.) Ko je bival ruski samodržec car Nikolaj II. v Varšavi, je izpostavil slikar umetnik proizvod „Vseslovanska ideja“, katera je vzbudila med občinstvom v Varšavi in med samimi Rusi veliko pozornost. Poljski umetnik je naslikal „Vseslovansko idejo“, kako se trudijo razna slovanska plemena povzdigniti tej ideji slavni in vzvišen spomenik. Na tej aliki prihajajo h kipu geniji vseh slovnskih plemen, da vstvarijo veličasten spomenik vseslovanstvu. Spomenik se ni popolnoma dovršen, ampak se vidi samo njegov obris

in neizpeljane poteze vsrvarjenega genija »Vseslovanstva«. Na vrhu, pri glavi tega kipa »Vseslovanska ideja« vidimo, kako se trudi umetniško vzrejen Čeh, prsa kipu pa vsrvarja Rus, in na njegovi strani sedi brat Poljak, ki se je ranil z dletvo v roko. Kraj Poljaka pa vidimo Slovaka, kako hiti z dletvo v roki na pomoč vsrvarjenju »Vseslovanske ideje«. Nekoliko nižje na sliki pa vidimo, kako hité na delo Slovenec, Srb in Hrvat, ki so vsi v svoji narodni noši. — Ta slika umetnika slikarja g. Grutgera je posneta po vzvišeni ideji, katero gojé dandanes vsa slovanska plemena, in zato se nikakor ne čudimo, da jo poljski in ruski časopisi tolikanj hvalijo in umetnika g. Grutgerja v zvezde kujejo.

(Iz Gradca.) 14. novembra je priredila izvenakademična podružnica sv. Cirila in Metoda zabaven večer v Steinfeldske pivarne prostorni dvorani, ki so jo napolnili mnogoštevilni slovenski in slovanski gostje do zadnjega kotička. Gg. dijaki so zapeli na občo zadovoljnost nekaj pesmi, katere so morali na splošno zahtevanje vse ponoviti. Imed teh mi je omeniti novo Ipravčevo skladbo »Oblačku« (po Aškerčevi pesmi), ki se je takoj omilila občinstvu. S posebnim zanimanjem smo sledili predstavi nove B. Murnikove jednodejanske »Narobe ideal«. Izredno dobra uprizoritev je zabrisala nekaj napak in hib, katerih igrice kar mrgoli. Da se je občinstvo vendarle dobro zabavalo, je zasluga predstavljavcev in predstavljavk. Imed teh mi je v prvi vrsti pohvalno omeniti gđ. Natalijo Zabredovo, ki nam je v ulogi dr. Eve Kovačeve jasno predočila naše bodoče ženske advokate in blagodejni vpliv ženskega samodržitva v zakonu. Nje moža Adama je predstavljal gosp. jur. Preselj, ki je kot kuhar vzbudil mnogo smeha. Sramožljivo-boječega starega mladeniča je dobro pogodil g. jur. Šešek in pokazal, kako bodo možje kdaj igrali ulogo naših zarjavelih devic. Gosp. med. Serjun se je popolnoma uživel v ulogo Bajkota, dr. E. e sina, idealnega sina bodočnosti. Zelo dobro mu je pristojal otroško-najiven ton bodočih, domače vzgojenih mladeničev, ki bodo znali kuhati, živati, prati, o kajenju in kolesanju se jim ne bo niti sanjalo, ker bo baje kolesanje možkih pohujljivo in nemoralno. Gđ. Železnikarjeva nam je v ulogi stud. jur. Mire Gabrovšek drastično, a vendar nepri-siljeno pokazala, kako bodo dijakinje krekale, kako se bodo za svoje ljubčke dvobojevale, kako bodo »pumpale« itd. Gđ. Lenasijeva in gospa Lendovšekova, prva bogata posestnica, druga odvetniška koncipijentinja, pa sta nam predočili verno sliko, kako bodo ženske ljubile in snubile. Igranje torej je bilo boljše od igre same. O nje dramatični vrednosti se ne da veliko povedati. Umočvor ne boleha samo na izredno velikem številu skrajno neverojetnih pretiranostij, ki gledalca prav nič ne zabavajo, ampak igra v celoti nima nikakoršne tehnike. Mesto de-ja n ja, ki bi se pred nami v logični zvezi razvijalo, nabral je Murnik nekaj komičnih slik, ki se slučajno vrste druga za drugo, ne da bi bilo med njimi kaj organske zveze, ki bi jih spajala v nerazdružljivo celoto. — Po predstavi se je pričel obligatni ples.

(»Svobodnim glasovom« v odgovor.) Dobil sem po pošti 3. št. »Svobodnih glasov«. Zanimala me je in je toraj

pregledam. A takoj najdem »bree« duhovnom in klerikalizmu. Neki y. v pesmi S. mson in posebno uredništvo v listnici daje duška svoji jesi: »Pustite jih naj zabavljajo... Taki podli osební napadi sodijo se sami. Mi smo tacega delovanja od strani klerikalcev že vajeni.« G. Drogenik toraj napada klerikalizem. V odgovor mu podajam besede angleškega socijalista Hyndemana, kako on o katoliški cerkvi sodi. V svojem delu »Histor. base socializme« piše: »Katoliška cerkev je žrtvovala več nego polovico svojih dohodkov za blagor revežev. Dandaj ohranjene vesti posameznih samostanov pričajo, da so vpornili velike svote za prenočevanje tujcev, živž in obleko revežev in druge koristne potrebe. In koliko se je obrnilo v proslavo cerkvenih praznikov! Besnica je, da so bili duhovni in redovniki najboljši angleški kmetje in dokler je imela katoliška cerkev svoja posestva v rokah, ni bilo pomanjkanja med ljudstvom. Računajmo k svotam za kmetijstvo, stavbe, komunikacijska sredstva še akrb za reveže in bolnike in šole, pa imamo dokaz, kakimi dobrotniki ljudstva so bili črteni duhovniki, menihi in nune. Ko je zmagala reformacija, so prišli popotniki ob prenočišča in hrano v samostanih, otroci pa ob šole. Z novo vero je prišlo zatiranje. Izsesavanje kmetov in oderuštvo se je dovolilo in protestantizem ne pa katolicizem je bil vzrok bede na Angleškem. — »Svobodni glasovi« se tiskajo v »Narodni tiskarni«. Tu se tiska i glasilo slovenskega »razumništva« »Slov. Narod«. I slov. »razumništvo«, toraj narodno liberalna stranka je dobila od Drogenika »bree«. Piše v »beleških«: »Sv. gl.« našli so takoj s prvo številko mnogo prijateljev, a še več obrekovalcev... Slov. patentovano »razumništvo« nikakor ne more umeti, da se drznejo celo delavci stopiti na polje takoimenovane lepe književnosti in se tam meriti z njim, saj je bil to doslej privileg tistih, pri katerih se pisatelj še le pri velenčenem »prof.« ali »dr.« pričinja... Kaj porečejo temu »Narod« in bralci?

(Ameriški general e evropejskem vojaštvu) General Nelson Miles iz Zveznih držav ameriških je potoval po Evropi in videl vse armade razven španjske. On pravi v nekem časopisu: Več kot 3 milijone mož je v Evropi oboroženih. Od teh sem videl do 500 000 ljudi v zavodih za vojaške potrebe. Nikdar ni bila v zgodovini doba, ki bi žrtvovala toliko moči in denarja za vojaške namene. Sreča je za ljudi v Zveznih državah, pravi, da jih obdajata dva oceana (morji).

(Ognjenik Vezuv) v Italiji zopet bljuje. Iz žrela, ki je nastalo leta 3995, teče goreča lava v veliki množini proti jugovzhodu in se kakor mogočna reka vali proti Piano del Ginestre. Njeno pot označujejo veliki dimni oblaki.

(Najstarejši človek) je Indijanec Miguel Vejar. Živi v Ameriki, v južni Kaliforniji, v dolini San Jasinto. Star je 131 let, rojen je bil namreč že leta 1786. V krstnih bukvah frančiškanskega samostana v San Diegu od 9. avgusta l. 1788. se bere, da je bil Indijanec Miguel Vejar 22 let star v katoliško cerkev sprejet. Leta 1790. oženil se je prvič in leta 1791. je bil rojen njegov prvi otrok, deklica. Prvo Miguelovo ženo ubilo je pri potresu

l. 1506. Oženil se je drugič in ta druga njegova žena mu je umrla, ko je bil star 110 let, l. 1876. Vseh skup je imel 18 otrok, ki so že vsi umrli. »Najmlajši« mu je umrl 90 let star v San Diegu. Miguel Vejar ima nad 100 vnukov in skoraj brez števila pravnukov.

(Slovenska krščansko-socijalna delavska zveza [Ustanovni zbor.] Predvčerajšnji dan je bil za krščansko-socijalno organizacijo velepomembljiv, kajti krščansko misleče delavstvo ljubljansko je dobilo, kakor je naglašal slavnostni govornik, z nedeljako ustanovitvijo „zveze“ svojo mater, vzgojiteljico, učiteljico itd. Ob 1/4 na 10. uro zbralo se je lepo število delavcev in delavk vseh vrst v nunski cerkvi, kjer je č. g. dr. Debevec služil svetlo mašo, na to smo se pa podali v gostilniške prostore novega „Katoliškega doma“, ki so se v malo trenutkih napolnili do zadnjega kotička. Ob 10. uri otvori zborovanje član pripravljalnega odbora, gospod Gostinčar, ki v krepih besedah razloži, čemu smo se zbrali na današnji dan k ustanovitvi nepolitične „zveze“, ter prisrčno pozdravi vse množštevne udeležnike. Drugi član tega odbora, g. Ziller, prebere na to posamezne odstavke pravil novega društva, iz katerih posnamemo, da ima društvo nalog, vsestransko izobraževati svoje člane, organizovati jih, navajati na pravo pot, razveseljevati njih in njihove rodbine z vesellicami, predstavami itd. ter v najkrajšem času omisliti si v a s t a v o., okrog katere se bo zbiralo vse krščansko misleče delavstvo. Za tem se je višilo vpisovanje udov. Pristopilo je takoj nad 100 članov, mej njimi dva ustanovnika in več podpornikov, posebno žensk. — Slavnostni govor je mesto zadržanega državnega poslanca č. gospoda dr. Kreka iz posebne prijaznosti prevzel istotako

član pripravljalnega odbora, č. g. dr. Debevec. Gospod govornik je rešil svojo nalogo kar najizvrstneje.

(Najdaljše brado) na svetu ima menda nek delavec v mestu Vandecene pri Nièvre na Francoskem. Star je sedaj 71 let. Že v svojem 14. letu je imel 15 centimetrov dolgo brado. In rastle mu je od leta do leta in je danes dolga tri metre in 32 centimetrov. Če gre ta mož na izprehod, nosi svoj kinč pod pazduho, kakor nekdanji rimski starejšine. Po zimi ovije brado okoli vrata kakor »pinto«. Ker je mož samo 1 m. 60 cm. visok, je brada še jedenkrat tako dolga ko on.

(Ganljiva prošnja.) Trgovca zaloti po noči v gozdu tolovaj in ga zaprosi; »Spoštovani gospod, ali bi mi ne hoteli podariti mal dar? Prav nobene stvarice nimam, razun tega nabitega revolverja.«

(Premeteno.) Janez gre v hudem naliwu precej vinjen iz gostilne. Nekaj časa gre — gre — pa mu pade klobuk v mlako na cesti. »Ti nesreča ti«, pravi Janez klobuku, »če te pobereš, padem še sam v mlako in če vanjo padem, me ti ne boš pobral, zato je boljše, da te pri miru pustim«, in gre brez klobuka dalje.

(Ali se je boji?) Zakouski Jože in samski France gresta iz gostilne domov. France: »To je pa vsejedno precej vredno, da lahko pridem domov kadar hočem in nikdo se ne jezi nad menoj.« Jože: »Misliš-li, da jaz ne?« France: »A, molči, molči, kar vas je oženjenih, ste vsi pod oblastjo, sami strahopetci.« Jože: »Jaz gotovo ne! Jaz storim kar hočem. pri nas doma sem jaz gospodar. Morebiti misliš, da se je bojim, o kaj se!« »Prav za prav«, pravi Jože čez nekaj časa, »saj ji ni treba praviti, kar sva govorila, to naj med nama ostane.«

Narodno gospodarstvo.

Kakšno bodi naše stanovanje?

(Konec.)

2. Pa se lahko napravi tudi ugodnost, da se v tako nizko klet v jeseni pridelki kar samo sipljejo, da jih ni treba nositi. V ta namen se napravijo nekake linice zunaj pri tleh v klet, skozi katere se siplje iz voza krompir ali repa po žlebu, znotraj nastavljenem naravnost na svoj prostor v kleti. Nekateri imajo še stiskalnico tako urejeno, da teče mošt koj od krnice naravnost v polovnjak! Glejte, koliko dela in časa se s tako pripravo za vedno prihrani.

Pojdimo sedaj v vežo! Ta bodi kolikor mogoče majhna, vsaj nima družega namena, nego da loči ostale prostore. Tembolj pa razširimo kuhinjo, kjer vsaki dan po več ur ženske delajo, da jim ni pretesno. Zelo v navado so sedaj prišla hranilna ognjišča, ali jaz imam zopet nje še nekaj premislekov! 1. So draga in vedno potrebujejo poprav, zlasti ako se ne čuva, da pogosto kipi iz loncev. 2. Sé človek še pošteno ogreti ne more ob takem ognjišču. 3. Ako hočeš le majhno troho skuhati, kuriti moraš kakor za veliko kuho. 4. Treba je vsaki mesec dimnik očediti, sicer je nevarno radi saj. In poslednjič je še ta napaka, da ne moreš v kuhinji s hranilnim ognjiščem susiti mesa, kakor se to godi v drugih obokanih kuhinjah. Zato si moraš v podstrešju

namoč postaviti sušnico za meso, kamor ob gotovem činu spuščas dim iz dimnika. Vendar to zahteva skrbi in zvestih rok, kajti ravno iz takih sušnic je že marsikdaj zletel rudeči petelin na streho. To so po mojih mislih napake hranilnih ognjišč, katere pa mi utegne kdo pobiti s prednostjo, da se s takšnim ognjiščem mnogo kurjave prihrani, zlasti v krajih, kjer je ona draga. Bodisi vsakemu svoje!

Stopimo v sobo, kateri sta po kmetskih hišah navadno dve, jedna za družino, katera služi tudi za delavnico po zimi, zatorej je večja od druge — spalnice. Povsod naj vlada red in snaga, tako nam se tudi borna kočica jako dopade. Ako so prostori za shrambo (omare in skrinje) pretesni, lahko se v podstrešju na jedni strani napravi majhna sobica, kjer se preostalo pohištvo shrani. Vsaj je navadno polovica podstrešja dosti za »kaštol« ali žitnico, da bi le ta bila vsako leto polna. Sploh naj se pazi, da se porabi vsaki prostor pod streho, kjer se shranjuje lahko orodje, n. pr. grablje, motike, rešeta, kolovrati itd. Prav kje za streho naj se izbere tudi prostor za razna zdravilna zelišča, katera se po letu nabirajo, da so po zimi v boleznih pri rokah.

Tako urejeno poslopje ugaja vsem zahtevam kmetškega ljudstva glede ročnosti in varnosti. Zato bog pa ni povsod tako! Med drugimi omenjam samo jedno napako, namreč to, da imajo marsikje prav nad kuhinjo

ali sobo shrambo za seno in slamo, tako da večkrat takšna mrva kar luka skozi špranje in čaka na nevarnost. Ako je le sila — ubožstvo — da se ne more za živalsko klajo postaviti posebne poslopje, naj se pa vsaj kubinja in soba, kjer se z odprto lučjo sveti, dobro ometa, da se nevarnost vsaj zmanjša. Učimo se izkušenj nesrečnežev — pogorelcev, da bome previdni!

Gospodarsko poslopje na kmetih obstoji navadno v pritličji iz hleva, nad njim je pód ali skedenj, v podstrešji pa shramba za seno in slamo. Ob skedenju na strani visi nad hlevnimi vratmi navadno podolgastra shramba za otavo, kateri se po nekod pravi »visli«. Ob straneh poslopja so razne ute za vozove, steljo itd. Prav ročno je, ako je kje na suhem blizo hleva še shramba, kjer se napravi rezanica. To je posebno važno v jeseni, kadar se spravlja snopje in otava, da ne dela na skednju napotja rezanica in nje priprava.

Pozabiti še ne smemo drvarnice, prostora za perilo susiti, stiskalnice itd. Sploh je — vsaj pri večjih kmetijah — treba mnogo prostorov, da se morejo spraviti pridelki in da se še more delati ob slabem vremenu pod streho. Pazi naj torej kmet, kadar stavi ali popravlja svoja poslopja, da jih napravi priročna, kar mu odrine pri delu mnogo časa in pridelki se spravijo mnogo boljše. Zlasti naj pa bode oprezen glede varnosti, da se prostori n. pr. hlev, skedenj in »rezanka«, skovarjeni tako, da se more ob kratkih jesenskih in zimskih dnevih ondi še pri luči — seveda zaprti svetilni! — kaj delati in da se ni bati nesreče. To je vam, dragi tovariši kmetje, glavni svet moj in tudi namen tega spisa, — pa Bog vas obvaruj! Pohorski.

Prihodnja številka „DOMOLJUBA“ izide dne 2. decembra 1897 zvečer.

Loterijske srečke.

Dunaj, 13. novembra:	40,	49	30,	69,	55.
Gradec, 13. novembra:	48,	79,	69,	86,	31.
Trst, 6. novembra:	87,	61,	68,	21,	26.
Lina, 6. novembra:	78,	41	23,	28,	60.

Ljudska posojilnica,

v Ljubljani, Gradišče št. 1.

Obresti za hranilne vloge $4\frac{1}{2}\%$ brez odbitka.

Stanje dne 31. oktobra 1897.

(17mesečni obstanek.)

Posojila	gld. 558.720-80	Udev 414 z vplačanimi de-	
Naloženo pri hranilnicah,		leži	gld. 2.728 —
bankah, poštni hranilnici		Hranilnih vlog	592.582-60
in gotovine	gld. 82.000-53	Bančni reskomp	32.852-69

Raifajsnovim posojilnicam posodila gld. 239.789-32.

Prometa v 10 mesecih, od 1. januarja do 31. oktobra 1897, gld. 2.814.290-32.

Oelz^{ova} kava

je najboljši in najčistejši primesek h kavi.

Čestite gospodinje!

Zahtevajte in kupujte to kavo!

Prodaja se v rdečih zavitkih z belim trakom ali pa v škatljah.

Tržne cene v Ljubljani.

3. novembra.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica m. st.	13	—	Špeh, povojen, kgr.	—	66
Reč, ...	8	—	Surovo maslo, ...	—	85
Ječmen, ...	6	80	Jajce, jedno	—	34
Oves, ...	6	80	Mleko, liter	—	10
Ajda, ...	8	50	Goveje meso kgr.	—	64
Proso, ...	7	80	Telečje	—	62
Koruz, ...	6	80	Svinjako	—	66
Krompir, ...	2	30	Koštrunovo	—	36
Leča hktl.	12	—	Pišanec	—	40
Grah, ...	12	—	Golob	—	17
Fižol, ...	10	—	Seno, 100 kgr.	1	78
Maslo kgr.	—	90	Slama, ...	1	60
Mast, ...	—	68	Drva trda, 4 kub.mtr.	6	60
Špeh, svež	—	60	„ mehka	4	80

X. zvezek: POVESTI

Andrej Kalan

izšel je ravnokar ter se dobiva komad 20 kr., po pošti 23 kr. v Katoliški Bukvarni in Tiskarni v Ljubljani. Tudi III., IV., V., VI., VII. in VIII. zvezek so še v zalogi.

Vsakovrstne vozove:

kočlje, kola, toverne vozove in vsa v to stroko spadajoča dela izvršuje po najnižjih cenah 230 2-2

Franc Srša,

kolár na Viru pri Domžalah.

Kmetovalcem kateri se hočejo poučiti o maršnem, kar koristi njihovemu uspešnemu gospodarstvu, priporočamo knjžico

Kmetom v pomoč.

Narodno-gospodarska rasprava Spisal Iv. Belec, župnik.

Cena 20 kr., po pošti 23 kr. Dobiva se v „Katoliški Tiskarni“

Razpisana je služba

organista in cerkvenika

na Homeu, P. Radomlje.

233 1-1

149 25-19

Od vseh avstrijskih škofov potrjeni in od vis. d. kr. ministertva za uk in bogoslužje prispušeni!

mali, srednji in veliki katekizem ali krščanski nauk

v slovenskem jeziku, kateri bude v rabi po avstrijskih ljudskih šolah od prihodnjega šolskega leta nadalje, je ravnekar tiskel ter se dobiva

mali po 15 kr., srednji po 32 kr. in veliki po 40 kr. v prodajalnici katol. tisk. društva v Ljubljani

(H. Nicman) Kopitarjeve ulice.

Prodajalci dobé primeren popust.

Marijateljki grenčec

(v trgovini popolnoma prost, sme ga torej prodajati vsak trgovec. Najboljše nadomestilo za prepovedane takovane Marijateljke želeđene kapljice. Razprodajalci dobé najvišji popust. Plakati v vseh jezikih za reklamo se dobé zastonj.)

Okrepjujoč, okusen, peživljuječ, osvježuječ, zdravje pospešuječ, v dijetalnem aciru blagodejen je

Želodčni grenčec najinejšega vonja (srems) in najboljšege ukusa, ne zoperne grenek, marveč prijetno pogreni. — Sremsno izbrana sestava izredno dobrih, čistih soli, največkratje pripravljena z najboljšo podstavo adkebeke omogoti pricjanje najizvirnejšega želeđnega grenčca, kateri krepa želodca in izvrstno učinkuje proti oslabljenju želodca in njega prebavnih organov. Priporočen od zdravnikov, potrjen po številnih izkušnjah. — Steklenica 20 kr., 6 stekl. 1 glid.; 12 stekl. samo 2 glid. — Dobiva se v vseh prodajalnicah, toda pri nakupovanju: **Pozor!** Pristen in pravi ima varstveno znamko **Marijino Oeľje**, katera je oblastvene vknjižena. Da pa se pri kupovanju obvaruje ponarejenega ali pokvarjenega blaga, je najpriporočljiveje obrniti se pisмено naravnost do glavne zaloge

Varstvena znamka.

Leharna Trnóczy, Ljubljana, Kranjsko, katera razpošilja — da se občinstvo seznaní s pravim, pristnim blagom — najmanj 6 steklenic z obratno pošto po vseh delih sveta. 191 24-12

Liniment. Capsici compos.
123 20 iz lekarne Richter-jeve v Pragi
priznано izvrstno bolečine olajšujoče mazilo je dobiti posodica po 40 kr., 70 kr. in 1 glid. v vseh lekarnah. Zahteva naj se to sploh priljubljeno domače zdravilo kar kratko kot 707 89-4
Richter-jev liniment s „sidrom“
ter sprejme is previdnosti le v steklenicah z znano varstveno marke „sidro“ kot pristno.
Richter-jeva lekarna
pri sístem lovu v Pragi.

Voznja karte in tovorni listi v Ameriko

Kralj. belgijski poštni parnik **Red Star Linie** iz Antverpna naravnost v **Novi Jork in Filadelfijo.**

Koncesijonovane od visoke c. kr. avstrijske vlade. Pojasnila daje radovoljno koncesijonovana potovalna pisarna **H. Schmarda** 194 12-10 v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 4.

100 do 300 glid.
na mesec lahko pošteno zašluzi sieherni ter povsed brez izgube, ako hoče prodajati postavne depozitne srodke in državna pisma. Ponudbe na **Ludetika Oesterreicher, Budapest VIII, Deutschesgasse 8. 459-10-9 783 10-3**

V vsakem poštno-oddajnem okraju, v vsakej fari in po potrebi v vsakej občini, nastavi se razumna, delavna in zanesljiva oseba kot **104 10-8** **zaujni mož, posredovalec** v dobrih in trajnih postranskim zasluzkom od nekega, mnogo let st. obšjege avstrijskega podjetja prve vrste. Pisμένο ponudbe pod „V. u. G.“, Gradec, post. rest.

Priznано najboljšee perilno sredstvo!
Lessive-Fenisov lug.
222 3 **Patent; J. Píot, Pariz.**
Ohrani perilo, mu daje lepoto; pri pranju ni treba zraven nikakove kafe, sode, pepela itd. To izvrstno sredstvo za čiščenje ne škoduje ne platnu, ne volni, ne svili ali rokam. Provroča malo truda in je neobhodno potrebno vsakemu gospodinjstvu.
Ta lug osnaži vse na najboljši način!
Lessive-Fenisov lug
zajamčeno brez klora in neškodljiv prodaja v svojih v Ljubljani:

Gosp. J. Ferdan,	Gosp. J. Fabjan,
„ M. St. Supan,	„ J. Klauer,
„ A. Stacul,	„ F. Grodel,
„ J. Jekelín,	„ V. Schifler,
„ A. Sarabon,	„ Fr. Stepiča,
„ Kham in Murnik,	„ L. Hauser,
	gosp. Kavóis in Lilleg. 622 6-6

Pravo tirolsko sukno (loden)
priznано najboljšee tirolsko nevaljano sukno za simske in letna oblačila, za moške in ženske vsakege stana, le iz dobre volne napravljeno, vsaga priporočevanja vredno po svoji trdnosti in po niski ceni, izdelaje iz raspošilje prve Gornje-italijanske tovarne za sukno
A. Draxel-a sinovi v Flirsch-u,
Tirolsko D. 211 6-6

Kdo pije
Kathreiner
Kneippovo sladno kavo?
Vsak
kdor ljubi okusno kavo, hoče
sdrav ostati in si kaj priferirati.

(130) 17

Na Najvišje povelje Nj. c. in kr. apostolskega veličanstva.

XIX. c. kr. državna loterija

za skupne vojaške dobrotne namene avstro-ogerske monarhije.

Ta denarna loterija — edina v Avstriji postavno dopuščena — ima 7278 dobitkov v gotovem denarju in skupnem znesku 341.684 kron.

Glavni dobitek: 227 2

160.000 kron.

Za izplačanje jamči c. kr. loterijska dohodnija.

Žrebanje boče neprekosljivo 16. decembra 1897.

Srečka stane 2 gl. avstr. velj.

Srečke se dobé pri oddelku za državno loterijo na Dunaju, I., Riemergasse 7, v loterijskih kolekturah, tobačnih trafikah, pri davčnih, poštnih, brzojavnih in železniških uradnih, v mejnjalnicah itd. — Igralni načerti za knpovalce zastoj.

Srečke se razpošiljajo poštne prosto.

722 10-4 Vodstvo c. kr. državne loterije.

Koverta s firmo

priporočá

Katoliška Tiskarna

po nizkej ceni.

Največji izbor.
Skrbno
Najvišje cene.
Freibleke, Popravila.
L. Mikusch,
tovarna delnikov,
Ljubljana, Westalbrg 11.

170 18 16

4 zlato, 18 srebrnih kelanj, 30 častnih in priznanih diplom.

Kwizdov
restitucijski fluidc. in kr. priv. umivalna voda za konje
cena stekl. 1 gl. 40 kr. a. v.

Vše tekom 35 let uporabljavana v dvornih hlevih, v večjih konjarskih vojaških in civilnih, krepi pred in ojačuje po velikih štrpacih, pri izpahjenju, otrdelosti mišic, kit itd., usposablja konja k trajnemu naporu pri tekanju.

Pristen dobi se le, ako je pritisnjena varstvena znamka, v vseh lekarnah in droguerijah v Avstro-Ogerski. 116 (8-8)

Glavna zaloga:

Franc Iv. Kwizdac. in kr. avstro-ogerski in kralj. rumanški dvorni založnik
okrešni lekarnar v Kerzenburgu pri Dunaj**Jedino pravi**
Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu“ in tovarne farmaceutičnih preparatov

A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

Prekušeno in potrjeno od zdravstvenih oblasti.

V svrhu varnosti občinstva pred nišvrednimi ponarejenji ne sim od sedaj nadalje te-le oblastvene registrirane varstvene znamke.

bno notranje in zunanje. V znak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja tvrdka **Adolf Thierry, lekarna pri „angelju varhu“**. Vsak balsam, ki ne nosi zgoraj stoječe zelene tiskane varstvene znamke, naj se odkloni kot čim cenejo tem nič vredneje ponaredbi. Pazi naj se teraj vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnemovalce svojega jedine pravega balzama, kakor tudi prekupece nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamev, zasledujem najstrožje sodnijskim putem na podlagi zakona o varstvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslovi: **Na angelja varha lekarno A. Thierryja v Pregradi pri Rogatec-Slatini**, 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franco vsake avstro-ogerske poštne postaje 4 krome, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krome 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštnemu povzetju. Pazi naj se vedno natančno na zgorajjano zeleno varstveno znamko, katero mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica.**Adolf Thierry, lekarnar**

139 21 v Pregradi pri Rogatec-Slatini. 396 80-24